

NICOLAE PAULESCU DESPRE DEGENERAREA RASIALĂ

NICOLAE PAULESCU ON RACIAL DEGENERATION

*Prof.univ.dr. Liliana Rogoza*¹ *Prof.univ.dr. Peter Manu*²,

¹Universitatea „Transilvania”, Braşov, ²Albert Einstein College of Medicine, New York,

Abstract:

Anthropological research has always fascinated the scientific world, because a profound understanding of the human being requires the correlation of information obtained through biological, psychological and sociological research.

In the European interwar period (1918-1939), the biological dimensions of the understanding of life dominated the scientific investigations, and anthropological methods have been used at the time by some of the best Romanian scientists.

In this communication we will analyze a paper published in 1928 by Nicolae Paulescu, Professor of Physiology at the School of Medicine in Bucharest, a scientist well known in Romania and elsewhere. His research attempts to demonstrate the degeneration of an entire ethnic group and evaluates the causes of degeneration and the lesions indicating degeneration (lesions of the cerebral cortex, brain weight, brain malformations). With regard to brain weight, Paulescu presents data obtained from Francisc Rainer, then Professor of Anatomy at the same medical school. The data are interpreted by Paulescu to support his theory that a minority population from Romania is degenerated. This study has never been mentioned in the monographs describing Paulescu's life and work published before and after the fall of the Communist regime in 1989.

We have performed the appropriate statistical analyses of the data contained in Paulescu's study and have concluded that his interpretation is biased, simplistic and faulty. The findings will be discussed in the scientific and political context of the first decade after World War I.

Key-words: Paulescu, brain, racial degeneration

La peste 60 de ani de la terminarea celui de-al doilea război mondial problema apariției și dezvoltării teoriilor naziste sau pro-naziste ridică în continuare o serie de susceptibilități și rămâne adesea o problemă pe care istoricii ai diferitelor domenii evită să o abordeze, preferând adesea să disocieze activitatea științifică de cea politică a personalităților din domeniul pe care-l analizează. În acest context, considerăm esențial pentru activitatea pe care o desfășurăm în domeniul istoriei medicinei să analizăm în mod obiectiv activitatea unor personalități ale istoriei medicinei care și-au legat numele de dezvoltarea unor teorii în domeniul rasial.

Pentru a înțelege contextul în care se dezvoltă o serie de teorii rasiste în România interbelică am ales spre analiză o lucrare a profesorului Nicolae Paulescu, profesor de fiziologie și descoperitorul pancreinei – substanță cu efecte hipoglicemiant.

Nu ne propunem să discutăm în această lucrare aspecte privind prioritatea profesorului Paulescu în domeniul folosirii insulinei ca tratament al diabetului zaharat – acest aspect urmând a fi abordat în alte lucrări, ci ne propunem să prezentăm atât contextul socio-politic al apariției acestor lucrări cât și modul în care profesorul Paulescu a folosit autoritatea sa științifică în dezvoltarea și răspândirea acestor teorii.

La nivel mondial, s-au remarcat o serie de teoreticieni ai inegalității între rase dintre care amintim pe: Gobineau, filozoful francez care s-a remarcat prin elaborarea teoriei inegalității diferitelor rase, lingvistul Gustaf Kossinna, a cărei teorie a răspândirii geografice a grupurilor etnice a stat la baza teoriei expansiunii statului nazist al lui Hitler sau Alfred Rosenberg, principalul teoretician al nazismului și autorul lucrării "Mitul secolului XX" [1].

În România dezvoltarea mișcării legionare este legată de numele lui Corneliu Zelea Codreanu, Ion I. Mota, Ilie Gârneata.

Printre cei care au fost recunoscuți, prin scrierile lor, ca și ideologi ai mișcării legionare din România se numără și profesorul N.C.Paulescu, co-editor al revistei bilunare „Apărarea Națională”, revistă care a apărut începând cu 1 aprilie 1922.

Revista a jucat un rol important în formarea ideologică a membrilor Gărzii de Fier, așa cum afirma Corneliu Zelea Codreanu „Oricine își poate da seama ce a însemnat pentru noi, în mijlocul gândurilor și frământărilor noastre, apariția acestei reviste. În ea găseam tot ce ne trebuia pentru o perfectă lămurire și înarmare a noastră. Articolele profesorilor Cuza și Paulescu erau citite cu religiozitate de tot tineretul și aveau pretutindeni în rândurile studenților, și la București, și la Cluj, un mare răsunet. La 1 și 15 ale lunii, pentru noi era un triumf. Numerele revistei erau adevărate transporturi de muniții prin care noi învingeam argumentările presei jidănești” [6].

De altfel Francisco Veiga consideră că „Paulescu colectează influențe din diferite focare antisemite europene, cu o anumită tendință spre autori mai degrabă extravaganti și arhaici, ca Gougenot des Mousseaux și abatele Chabauty, deși nu lipseau nici alții mai populari.” [8]

Paulescu „unul dintre primii mentori ai lui Codreanu” și-a folosit autoritatea științifică în broșura pe care dorim să o analizăm în continuare, așa cum precizează chiar înainte de a scrie această carte, în 1926, într-un articol publicat în Apărarea Națională „Eu mă ocup de mult pe bază științifică de problema rasei, doar predau fiziologia la Universitate... Problema jidovească pe punctul acesta devine de nesoluționat, fiindcă în urma cercetărilor mele am descoperit că jidanii au un creier prost format, adică cu toții sunt degenerați. Degenerarea aceasta o înțeleg așa, că toți jidanii sunt nebuni fără excepție.” [4].

Apărută în 1928, lucrarea **Degenerarea rasei jidănești** face parte dintr-o serie de broșuri elaborate de Paulescu care sunt puse sub semnul svasticii. Însuși Paulescu face legătura între aceste lucrări și calitatea lui de profesor, ele fiind semnate: Prof. N. C. Paulescu, Profesor de

fiziologie la facultatea de Medicină din București. [5]

Deși are numai 36 de pagini, lucrarea lui Paulescu încearcă să dea aparența unei lucrări de natură științifică, cuprinzând un prolog, o introducere și 3 capitole: cauzele degenerării, leziunile degenerării și simptomele degenerării, deci, dacă am face o paralelă cu prezentarea unei alte afecțiuni întâlnim atât etiologia cât și modificările anatomo-patologice și manifestările clinice ale afecțiunii „degenerare”.

Fig.1. – Coperta publicației

De altfel în cadrul introducerii Paulescu încearcă chiar și să dea o definiție degenerării: „Cuvântul degenerare când e aplicat la o rasă de oameni, - înseamnă o alterație a caracterelor genului omenesc”

Prologul (pg.3-10) subintitulat Instincte și patimi abordează: Legea creației, Creșterea, Instinctele, Fericirea și Vițiile, fiind un amestec de abordare materialistă și filozofică.

Astfel dacă inițial consideră inițial faptul că dezvoltarea corpului omenesc este un proces natural care „începe printr’o singură celulă, - oul fecundat” continuarea este una religioasă „cei doi Părinți, Tatăl și Mama, - ce înlocuiesc pe Dumnezeu”, iar dezvoltarea celulelor prin diviziune este însoțită de acțiunea sufletului care „șlefuieste, sau diferențiază, cu minuțiozitate, una câte una, celulele microscopice, în numărul incalculabil de sute de trilioane, și le face să între în compoziția țesuturilor ... ce constituiesc organele.”

Instinctele sunt clasificate de Paulescu în individuale (de nutriție, apărare, reproducție) și sociale (de familie, de trib, de nație), iar „*legea supremă, care conduce Societățile naturale, - este iubirea.*”, iar viciile sau patimile sunt niște „instincte deviante” ce induc conflictele interumane.

Dacă cei cuprinși de vicii mai au o șansă („imediat ce iau cunoștință de învățăturile cuvântului divin”), există și o altă categorie de oameni degenerații „*al căror Suflet e împiedicat, în perioada creșterii, să lucreze cum trebuie, - fie de o boală pătimașe a părinților (alcoolismul, sifilisul), - fie de o intervenție a satanei.*” În această categorie Paulescu îi include pe toți evreii „*cari sunt toți degenerați*”.

Introducerea (pg.11-13) cuprinde alături de definirea cuvântului degenerat și o „analiză” a cărții lui Lombroso „Omul Criminal”

Așa cum arată Petre Ionescu-Muscel în 1929: „Studii de antropologie în genere s-au făcut și înainte de Lombroso. Se cunosc chiar din anul 1501, când pomenește despre ele într-o operă a sa Magnis Hundt (Topinard). Se citează apoi Gall, Flourens, Lavater (1741-1801). În secolul al XIX-lea au fost studii fecunde de antropologie: Morel, Despine, Broca (Franța) Griesinger (Germania), Carol Livi (Italia), Buetlet (Belgia), Nicolsoln, Thompson (Anglia), Babeș, Marinescu, Minovici (România). de la Lombroso a început un studiu special pentru delicvenți, numit antropologia criminală.” [2]

Deși în epocă erau recunoscute și alte personalități ale antropologiei generale (așa cum reiese din articolul lui Petre Ionescu-Muscel, publicat la Craiova, Paulescu nu se referă la nici una din scrierile de antropologie generală, pentru a-și justifica teoriile privind „degenerarea” unei întregi populații. Singurul argument pe care îl aduce în favoarea alegerii scrierii lui Lombroso este mai degrabă unul psiho-emoțional decât unul științific: „*Cartea „Omul Criminal” e prețioasă tocmai prin faptul că autorul ei este jidan.*”

Cesare Lombroso (1835-1909), profesor de medicină legală și psihiatrie în Italia, este teoreticianul care a încercat să demonstreze - indiferent de apartenența la o etnie sau alta - că există o legătură între datele antropometrice ale unei persoane și incapacitatea acesteia de a se

adapta în societate, precum și cu potențialul de criminalitate a acesteia.

Plecând de la studiile lui Lombroso, Paulescu își propune să analizeze pe baza unor documente, considerate „*probe incontestabile*” modul în care afirmațiile lui Lombroso se referă la ceea ce Paulescu consideră a fi caracteristic evreilor, afirmând faptul că: „*Ei bine, noi vom demonstra științificește, că, Jidanii, - cari sunt toți degenerați - fac parte din această clasă de criminali*”. Principalele surse de documentare ale profesorului Paulescu în studiul pe care-l face nu sunt lucrări științifice, ci așa cum mărturisește autorul: „*Ne vom servi, mai ales, de bogatul material de Informații ce ne oferă, zilnic, jurnalul „Universul” ziar condus în perioada interbelică de Stelian Popescu și recunoscut pentru orientarea sa de dreapta.*”

Primul capitol, intitulat Cauzele degenerării (pg.14-16) se ocupă de principalele cauze ale degenerării, considerate de Paulescu ca fiind:

„1. *Intoxicațiile părinților, prin alcool, opium, plumb, etc.;*

2. *Infecțiile părinților, prin microbii sifilisului, tuberculozei, etc.”*

3. *Leziunile congenitale ale creierului, ce se observă în epilepsie, nebunie, idioție, etc.”*

Din cele 3 cauze anterioare Paulescu consideră că: „*Degenerarea Jidanilor, nu recunoaște, drept cauze, nici intoxicațiile, nici infecțiile părintești. Ea e datorită transmisiei hereditare a malformațiilor creierului*”.

Plecând de la această afirmație Paulescu consideră că: „*degenerarea Jidanilor, - ce se traduce mai ales prin Viții, - e consecința transmiterii hereditare a unor anomalii cerebrale.*”

Dacă am mai fi avut vreun dubiu asupra caracterului profund antisemit al scrierilor lui Paulescu, limbajul total neacademic și mai ales neștiințific din citatul următor e o dovadă a faptului că cel pe care conducătorii Gărzii de fier l-au considerat un adevărat mentor își merită din plin această apreciere: „*Se înțelege ușor cum dintr-o pereche de Iude, - formată de un hoț și de o hoată - nu pot ieși oameni cinstiți.*”

De altfel, în tot materialul răzbate o profundă desconsiderare a semenilor săi, considerați o masă prolifică („prolifca masă ovreiască”) care

„În loc să dispară, ei se înmulțesc din ce în ce, - ba chiar în mod extraordinar și îngrijorător”

Pentru a întări argumentația legată de oprirea în dezvoltare a evreilor, Paulescu apelează la scrierile lui Émile-Louis Burnouf (1821-1907), orientalist francez binecunoscut pentru influența pe care a avut-o în dezvoltarea teoriei rolului arienilor, fiind cunoscut mai ales pentru explicația pe care o dă referitoare la ce reprezintă svastica (considerată de el ca fiind un simbol al rasei ariene)

Burnouf consideră că, în funcție de rasă sudarea oaselor craniene se face în mod diferit și, astfel, este favorizată sau nu expansiunea craniană și deci dezvoltarea ulterioară a individului. În această suturare diferită a oaselor craniene Burnouf găsește explicația faptul că „În rasele omenești sunt dar legi naturale, care stăpânesc dezvoltarea fizică și morală a indivizilor și care fac ca, pentru unele dintr'însele, să existe o limită fatală [„la vârsta de 15 sau 16 ani, Semitul e desăvârșit”] – pe când una singură (cea arică) are înaintea ei un viitor nemărginit”.

Capitolul II este intitulat: „Leziunile degenerării”

Deoarece se pleacă de la premiza că este vorba de o manifestare transmisă ereditar, expresie a unor leziuni atrofile sau a unor malformații, Paulescu folosește ca argument afirmațiile lui Willigk, care a studiat creierul unui „jidan cârciumar, în vârstă de 25 de ani” și care, ne spune Paulescu, „a făcut multe hoții (ca orice Jidan), a comis un asasinat și a sfârșit prin a fi spânzurat”. Legistul german a constatat „mai multe anomalii în conformația și dispoziția scisurilor și circumvoluțiilor” care „reamintesc creierul maimuțelor” sau reducerea dimensiunilor corpului calos.

De asemenea e amintit un studiu al lui Lemoine asupra creierului unui cleptoman, cu modificări de asemenea la nivelul lobilor frontali, fără însă a exista mai multe date despre acea persoană, nici măcar legate de apartenența la etnia pe care Paulescu o incriminează în această broșură.

Este adusă de asemenea în atenția cititorului boala Tay-Sachs, despre care aflăm că „se observă aproape numai la rasa semită” și care pune în evidență „caracterul ei ereditar”. Remarcăm încă de la început caracterul

neștiințific al afirmației („se observă aproape numai la”), ceea ce ne determină să ne întrebăm de ce nu ni se oferă o cifră care să justifice afirmația, într-un text care abundă de cifre pentru a justifica o serie de afirmații; de altfel boala Tay-Sachs o afecțiune genetică cu transmitere autosomal recesivă este întâlnită atât la evreii Ashkenazi cât și la populația Cajun din Louisiana și la canadieni de naționalitate franceză din Quebec.

Greutatea creierului a fost și ea luată în discuție, Paulescu considerând că: „creierul Jidanilor are o greutate cu mult mai mică, de cât al Arieniilor.”, aducând ca argument afirmațiile lui Regault, despre creierul lui Anatole France sau cele ale lui Lacassagne despre creierul lui Gambetta.

Iată ce aflăm despre Anatole France: „Creierul marelui scriitor are o greutate mai mică, cu 400 gr., decât cea normală. Întreg, el cântărește 1017 g., greutate extrem de mică, în comparație cu corpul ...” De altfel e interesant de comparat cât spațiu este acordat, la subsol, pentru prezentarea lui Anatole France (viață personală, credințe politic, etc.) pentru a susține argumentele de ordin anatomic.

De asemenea. Paulescu aduce ca argument suprem dimensiunile creierului lui Lombroso – cel pe care îl folosește drept reper în analiza din această lucrare, afirmând că: „Într'adevăr, acest creier nu cântărește decât 1308 gr., - adică cu 6 gr. mai puțin ca cel al lui Gambetta, - și cu 113 gr. mai puțin, ca media normală a unuia om adult.”

Nici comparația dintre dimensiunea creierului unor genii aparținând unor „Arieni geniali” cu cea a unor „Jidani geniali” nu am putea spune că este în avantajul afirmației profesorului Paulescu, care aducea ca argument privind greutatea creierului și legătura acestuia cu „degenerarea evreilor” faptul că creierul lui Kant avea 1740 de grame sau cel al lui Volta: 1860.

Pentru a comenta acest aspect apelăm la cuvintele lui Mina Minovici, reputat medic legist român: „Chiar la indivizii care nu sunt criminali, greutatea creierului prezintă variații considerabile: în perioada celei mai desăvârșite dezvoltări fiziologice s-a găsit că greutatea medie a creierului ar fi de 1.421 grame la bărbați și de 1.264 grame la femei, deosebirea

însă, între extreme, poate merge până la 600 de grame.” [3]. Tot Minovici, în aceeași lucrare ne informează că: „La alienați s-a găsit adeseori creiere cu o greutate superioară mediei normale; mai mult, creierii la alienați ar cântări până la 1700 grame.” [3]

Subcapitolul malformațiile creierului abordează 2 aspecte: capacitatea craniană și anomaliile faciale. În prima parte Paulescu face apel la o statistică a profesorului Rainer efectuată pe evrei care au decedat în spitale, și unde greutatea creierului variază între 980 și 1470 gr la femei și între 1200 și 1560 la bărbați; nu numai că numărul de indivizi analizați este mic, dar, aflăm încă de la început că pot fi persoane cu probleme de sănătate („cari au murit în Spitale sau au fost aduși în Sălile de disecție ale Laboratorului său”) ceea ce ne îndreptățește să presupunem că ar putea fi vorba chiar de persoane instituționalizate, de unde de obicei se obțin cadavrele pentru disecție.

Evident că dimensiunile creierului singure nu reușesc să asigure o apreciere a stării de sănătate a unui individ, pentru că, așa cum spunea profesorul Mina Minovici: „Chiar din greutatea emisferelor nu se poate aprecia valoarea intelectuală a unui individ, căci aceasta depinde mai cu seamă de numărul și de calitatea celulelor, de bogăția anastomozelor și a rețelei ce o formează, de dezvoltarea circumvoluțiilor, adică de suprafața creierului și prin urmare de cantitatea substanței cenușie ce o acoperă. Topinard, observând că creierii voluminoși au mai puține circumvoluțiuni, iar cei mici mai multe, zice: „natura are două proceduri pentru a mări suprafața pe care se întinde substanța cenușie cugetătoare: sau mărește în mod brutal masa creierului, sau pliază în mod delicat suprafața lui.” [3]

Referitor la anomaliile faciale, iată cum îi descrie Paulescu: „Fruntea lor e adesea strâmtă, oblică, - – gura lăbărtată, nasul coroiat, ca ciocul păsărilor de pradă”, iar „ce caracterizează rasa sunt urechile blegi, largi, diforme, ce amintesc tipul simian” modificări considerate de Paulescu ca fiind caracteristice degenerării.

Există vreo legătură între forma asimetrică a craniului și gradul de inteligență? Iată ce crede profesorul Mina Minovici despre deformațiile craniului „sunt accidente patologice care merită

toată atenția, dar care se întâlnesc foarte des la oamenii cei mai onești” „După cum se scrie, craniile lui Kant și Bichat erau asimetrice” „Pe de altă parte, Joly zice, cu foarte multă dreptate, că, „cu cât se studiază craniul, cu atât se găsește că el este la toată lumea un organ foarte asimetric. Prin urmare se poate conchide că craniul și creierul criminalilor riscă să fie asimetrici, pentru că acesta este un risc comun pentru toate craniile și toate creierile umanității” [3]

Capitolul III: Simptomele degenerării se ocupă de: tulburările de sensibilitate, motilitate, instincte și voință, rezultate ale leziunilor atrofice.

Remarcăm de la început că nicăieri în broșura lui Paulescu și în special în capitolul II nu s-au adus dovezi anatomo-patologice referitoare la atrofie.

În privința tulburărilor de vedere, auz sau sensibilitate nu ne este prezentată decât o părere personală, de exemplu: „se observă des la Jidani și fac ca mulți dintre ei sunt obligați să poarte ochelari”, fără a exista o statistică care să justifice afirmația sau un studiu în acest sens; în plus nu explică care e legătura între tulburările de vedere și degenerescență, sau cum explică apariția acestor modificări la restul populației.

Tulburările de motilitate sunt corelate de Paulescu cu „Lenevia musculară a jidanilor”, „Murdăria Jidanilor”, „Priebegia jidanilor”

Considerând că „Jidanii evită orice muncă musculară” Paulescu consideră că acest lucru poate fi demonstrat de exemplu prin faptul că: „ei nu se găsesc printre muncitorii din minele de cărbuni” sau „printre argați, sau printre servitori și servitoare”. Nu există din nou nici o statistică privind naționalitatea celor care lucrau în acele domenii,

În privința murdăriei Paulescu o consideră un rezultat al faptului că sunt leneși. „O urmare fatală a leneviei e murdăria crasă, în care viețuiesc, mai abitur ca porcii, Jidanii, ... și semenii lor în degenerare, Țigani”.

Paulescu pare a fi făcut aceste constatări trecând „printr-un cartier jidănesc, ca Dudeștii, ca Văcăreștii”, unde a văzut „mutrele respingătoare ale jupanilor cu perciuni”. „Cu chipul acesta”, ne asigură savantul român „veți avea o justă idee despre ce se numește o rasa degenerată”.

Capitolul „Tulburările instinctelor” ar 2 mari teme: „Nebunia la Jidani” și „Vițiile la jidani”.

Dacă pentru prima parte se dau statisticile lui Servi, Verga sau Mayr considerând că „jidanii recunosc ei înșiși că țin recordul mondial al Alienajiei mintale”, citând în acest sens o afirmație a lui Lombroso în capitolul Vițiile la Jidani sunt analizate „Beția, Curvia, Hoția și Trufia.”

Deoarece această parte este reluată în alte broșuri ea va face obiectul unei alte lucrări.

Iconografia acestei lucrări este reprezentată de 2 imagini: cea a Ghizelei Ștrulovici, în etate de 25 de ani de la Mărcuța (imagine folosită și pentru copertă) și cea a lui Ițic și Sloim, funcționar comercial. Paulescu publică cele 2 imagini fără a respecta normele elementare de deontologie profesională, respectiv fără a respecta dreptul fiecărui individ la confidențialitate (nu există nicăieri dovadă că a obținut consimțământul celor doi nu numai de a le publica fotografia, dar și de a le preciza numele în lucrarea sa). De altfel, spitalul Mărcuța, considerat unul dintre primele spitale de psihiatrie din România, a fost cu certitudine locul unde existau mult mai mulți pacienți dar profesorul Paulescu nu ne oferă nici măcar o statistică privind apartenența la una sau alta dintre etniile a celor tratați în așezământ ca argument în favoarea teoriei pe care a elaborat-o.

Au avut sau nu scrierile lui Paulescu o influență în epocă? A incitat la ură și discriminare sau a fost doar o „încercare literară” pe care nu a luat-o nimeni în considerare, așa cum încearcă, chiar și astăzi să susțină istoricii care consideră că Paulescu a murit în 1931, înainte de radicalizarea mișcării legionare? O să îl lăsăm pe V. Trifu să răspundă la această întrebare, în revista Spitalul din septembrie 1943: „*Se pare că tineretul nostru a*

zărit însfârșit, această inimă-torță și dorește s'o urmeze, - spre fericirea lui și a Neamului românesc. Facem această constatare ca satisfacție și cu adâncă emoție” [7]

Considerăm astfel că activitatea profesorului Paulescu de formare a următoarelor generații de medici nu poate fi disociată de scrierile sale politice, cu atât mai mult cu cât profilul etico-moral al profesorului este desăvârșit de activitatea desfășurată în acest domeniu.

Bibliografie

- [1] Bettina A. - The past as Propaganda: Totalitarian Archaeology in Nazi Germany in Histories of Archaeology De Tim Murray, Christopher Evans, Oxford University Press, 2008
- [2] Ionescu-Muscel P. (1929) – Cesare Lombroso și opera sa: L'uomo delinquente în Buda Octavian – Criminalitatea. O istorie medico-legală românească”, Ed. Paralela 45, 2007
- [3] Minovici M. – Antropologia criminală și Responsabilitatea (apărut în 1896) în Buda Octavian – Criminalitatea. O istorie medico-legală românească”, Ed. Paralela 45, 2007
- [4] Paulescu N. - Apărarea Națională, nr. 10 din 17 ianuarie 1926, p.2
- [5] Paulescu N.C. – Degenerarea rasei jidănești, București, 1928
- [6] Totok W., Cazul lui Nicolae Paulescu, revista 22, 21 oct. 2003
- [7] Trifu V. – Paulescu filosof, revista Spitalul, An LXIII, no.9, septembrie 1943, pg. 322-342, Tipografia Cultura
- [8] Veiga F. – Istoria Gărzii de Fier 1919-1941, ed. Humanitas, București, 1993